

A CSALÁDJOG¹ MINT IDENTITÁS

Hegedűs Andrea
egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem

Rendkívüli öröm számomra, hogy e tanulmánnyal is kifejezhetem azt a hálát és köszönetet, amivel Tóthné Fábián Eszter Professzor Asszonynak, vagyis Eszternek tartozom megismerkedésünk kezdete óta.

Ő volt az, aki joghallgatóként bevezetett a családi jog rejtelseibe, és kiemelten szeretette meg velem e jogterületet mind az előadásokon, mind pedig a Családjogi Tudományos Diákkör keretein belül, hiszen szakmai tudásán keresztül mindig érzékelhető volt, a kevésbé megközelíthetetlen, „tüneményes”, emberi személyisége, hitelessége, amelynek okán mindannyian tisztelettel és szeretettel néztünk fel rá.

Később, amikor az a megtiszteltetés ért, hogy kollégája lehettem (ezt is Neki köszönhetem), valódi mentorként és mintegy „munkahelyi Anya”-ként állt mellettem a szakmában, de ha kellett a magánéletben is. Elsősorban Tőle tanultam, milyen a jó oktató, hogy a tisztelet alapja a hitelesség, hogy mitől lesz élvezetes egy előadás, miként működnek a szakmai „körök”, és azt is, hogy a hallgatónak is kijár egyfajta tisztelet, már szinte kollégaként kezeljük. Ilyen szilárd alapokra kiválóan lehet építkezni a jövőben. Én igyekeztem, és ma is igyekszem a nyomdokain haladni, a tőle átvett szaktudást továbbadni, ugyanolyan törődéssel nevelni az utánpótlást, ahogyan azt ő tette az esetemben. Csak reménykedem, hogy jó úton haladok.

Drága Eszter! Tisztelettel és véget nem érő szeretettel kívánom, hogy még nagyon sokáig legyél mellettünk, hogy hallgathassuk tanácsaidat, kritikai észrevételeidet, meséidet, láthassuk a számokat sokszorososan meghazudtoló, fiatalos és mindenkor elegáns Lényed!

Szívből ajánlom Neked e tanulmányt, mely a családjogról, mint identitásról szól,² hiszen hiába integrálódott az be egy másik törvénybe – azt hiszem – nekünk, a szívünk mélyén, mindig önálló egység is marad. Persze ez maradjon csak a kettőnk titka...

A családjog komplex tudomány, ezáltal komplex tudományos megközelítést és feldolgozást igényel,³ ennek figyelembevételével készült e jogterület bemutatása. A családjog a jogtudománynak az a területe, amely bár egyes országokban önálló jogágként, míg máshol a polgári jog részeként jelenik meg, mindenképpen magánjogi gyökerekből táplálkozik. Hagyományosan a házasság, a család és rokonság, valamint a gyámság intézményeit öleli fel, mely szabályozási kör az utóbbi időszakban az élettársi kapcsolattal, és nemzetközi jogi vonatkozásokkal látszik bővülni.

Jelen tanulmány első fő részében szó esik a családjog elméletben használatos fogalmáról, tartalmának változásáról, funkciójáról, és jogrendszerbeli elhelyezkedéséről, elhatárolva azt más jogterületektől, melyek a hétköznapi életben nem feltétlenül különülnek el ily élesen.

¹ A családjog kifejezés a Ptk. szövegéhez igazodik. Az egyetemi oktatásban – legalábbis Szegeden – a családi jog elnevezést használjuk, és beleértjük a családon túlmutató, családi jellegű jogviszonyokat is.

² A mű a készülő Internetes Jogtudományi Enciklopédia (IJOTEN) Családjog című identitás-szócikkének részlete.

³ LÁBADY Tamás: *A magyar magánjog (polgári jog) általános része*. Budapest-Pécs, Dialóg Campus 2000. 37.

Kitérünk ugyanakkor a családjog szabályozási körére, valamint a családjogi jogviszony jellegzetességeire egyaránt.

A családjogról általában

1. A családjog fogalma

A fogalom elméleti jellegű felvázolására a jogtudósok több kísérletet tettek. Mivel nincs jogszabályi meghatározás és nem is lehet, ezért a fogalmat a jogrendszerből kikövetkeztetve, az alábbiak szerint kíséreljük meghatározni, jórészt *Pap Tibor* és *Csiky Ottó* máig ható érvényű megfogalmazását, fogalmi elemeit alapul véve. Eszerint a családjog a magyar jogrendszer azon szabályainak összessége, amely szabályozza a házasság, a család és a családi jellegű jogviszonyokból fakadó személyi és vagyoni viszonyokat, a családok belső kapcsolatainak jogi eszközökkel való rendezése, a család jogi rendjének biztosítása érdekében.⁴

2. A családjog tartalmának változása

A XXI. század kezdetétől felgyorsultak azok a társadalmi gazdasági folyamatok, mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban, amelyek korábban a családjogi szabályozás alapjául szolgáltak. Az egyik igen szembetűnő változás napjainkban a *hagyományos családmoddell jelentős átalakulása* azáltal, hogy a klasszikusnak mondható, szinte kizárólagosan házasságon alapuló családi kapcsolatok⁵ mellett, egyre emelkedő tendenciát mutat az ún. tényleges családi kapcsolatok (élettársi együttélés,⁶ mostohaszülő-mostohagyermek, nevelőszülő-neveltgyermek kapcsolatok, és a bejegyzett élettársi kapcsolatok) megjelenése. Ugyancsak kihívást jelent a jogalkotó és a jogalkalmazó számára egyaránt, a *családjog nemzetközivé válása*, vagyis a családi jogviták országhatárokon kívülre kerülése, ami feltételezi a különböző országok közötti együttműködést és a jogrendszerek valamilyen szintű harmonizációját.⁷

---

⁴ PAP Tibor: *Magyar családjog*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1979. 18. és CSIKY Ottó: *A család jogi rendjének alapvonásai*. In Csiky Ottó – Filó Erika: *Magyar családjog*. HVG-Orac, Budapest, 2003. 13. alapulvételével.

⁵ Magyarországon 2010-től kezdődően évről évre nő a házasságkötések száma. Ez a szám 2016-ban az elmúlt húsz év adatait figyelembe véve a legmagasabb volt. Forrás: https://www.ksh.hu/sajtoszoba_kozlemenyek_tajekoztatok_2017_02_14

⁶ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_orosz_2011.pdf 8.

⁷ Elsőként Körös András (szerk.): *A családjog kézikönyve*. 2007. II. kötet, Budapest, HVG-Orac, 2007, 901-1258. c. műben került önálló egységes részbe a nemzetközi családjogra vonatkozó szabályozás részletekbe menő ismertetése, Brávác Ottóné, Szöcs Tibor, valamint Katonáné Pehr Erika munkájának köszönhetően, és vált ezáltal a nemzetközi családjog, a családjogi szabályozás tárgyi körébe tartozó területté, legalábbis elméleti szinten.

3. A családjog funkciója

Általános jelleggel elmondható, hogy hétköznapi együttélésünk, és működésünk kerekeit a családjogi normák helyett inkább az erkölcsi normák és szokások hatják át. A jogi szabályozás és jogalkalmazás ugyanis csupán a családi viszonyok, együttélési formák jogi kereteit képesek meghatározni, a belső tartalmat a felek alakítják ki. Éppen ezért a családjognak akkor jut kiemelt szerep, ha a gyengébb fél helyzetében lévő családtag, és helyzeténél fogva a családhoz tartozó, vagy családon kívül rekedt gyermek védelméről van szó. Ezen túlmenően pedig inkább „jogorvoslati jelleggel bír”,⁸ melynek kapcsán kis túlzással, de találóan idézhetjük a jogászok körében elterjedt szállóigét, miszerint „a családjog ott kezdődik, ahol a család végződik.”

4. A családjog jogrendszerbeli helye

4.1. A családjog mint a magánjog része

A mai értelemben vett családjogot (és egyúttal a polgári jogot is) hagyományosan a *magánjog részének* tekintjük, mely évszázadokon át szokásjogi alapokon nyugodott. Eleinte nem mutatkozott számottevő különbség az általános (ma polgári jogi) vagyoni viszonyok, és a házastársak vagyoni jogi kapcsolatait (ma családjog) illetően, azonban más vonatkozásban, a két terület eltérései egyre szembetűnőbben jelentkeztek.

A nem vagyoni, személyi jogok és kötelezettségek vonatkozásában, a szülők és gyermekek közötti viszonyok jogi szabályozásánál, és a veszélyeztetett gyermekek védelmére vonatkozóan az eltérések a kiegyezés után egyre markánsabban jelentek meg, ezáltal a magánjogból kiemelkedő, eltérő jogi szabályozást sürgettek. Az akkortájt, a polgári korszakban keletkezett törvénytervezetekre és tanulmányokra ma is kiemelkedő szellemi teljesítményként tekinthetünk, hiszen számos résztervezet, a jelenleg hatályos Ptk. kidolgozásánál is felhasználást nyert.⁹ Az első két írott jogforrás a polgári korból a *gyámsági és a gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. évi XX. tc.*, valamint a *házassági jogról szóló 1894. évi XXXI. tc.* voltak. A második világháborút követően a családjogi tárgyú szabályozás részben rendeleti (*A házasság felbontását módosító 6800/1945. M.E. rendelet, valamint az egyes személyi ügyi és családi jogi rendelkezések tárgyában hozott 10.470/1945. M.E. rendelet*), részben törvényalkotási (*A családbafogadásról és a tartásról való gondoskodás előmozdítása tárgyában született 1944. évi V. törvénycikk; A házassági vagyoni jogi rendszereknek a rendi megkülönböztetés eltörlésével való egységesítéséről szóló 1946. évi XII. tc.; A házasságon kívül született gyermek jogállásának rendezéséről szóló 1946. évi XXIX. tc.*) úton fejlődött.

---

⁸ KÖRÖS 2007. 1.

⁹ Lásd: ZSOGÖN Benő: *A házastársak személyes viszonya egymáshoz és házassági vagyoni jog.* (1891.); SIPÓCZ László: *A gyámságról és gondnokságról.* (1891.); KRÁLIK Lajos: *A szülőkről és gyermekekről.* (1892.) Hivatkozást ld. VÉKÁS Lajos: „Bevezetés” in Vékás Lajos–Gárdos Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz.* Wolters Kluwer, Budapest, 2014. 27.

4.2. A családjog, mint önálló jogág

A terület önálló jogággá válása a családjog első önálló kodifikációjának, vagyis a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvénynek (Családjogi Törvény vagy Csjt.) a megjelenésével valósult meg. A törvénykönyv megjelenését azonban ekkor még bizonytalanság kísérte ate tekintetben, hogy „[m]egalkotásakor még nem állt vitán felül, vajon egy nagy jogterület – a polgári jog – egyik fontos részét szabályozza-e az új törvény [...], vagy pedig a polgári jog mankói nélkül kell a feladatát betöltenie, és nem számíthat arra, hogy a kezdet nehézségein a régi szokásjog fogja átsegíteni, később pedig a polgári törvénykönyv válik az állandó segítőtársává.”¹⁰

A bizonytalanság eloszlatására hét évet kellett várni, azonban ekkor már egyértelművé vált, miszerint a családjog elkülönülését a később megjelent *Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény* (rég *Ptk.* vagy *1959-es Ptk.*) sem kérdőjelezte meg. A régi Ptk. hatálya alatt (azaz 1960. május 1-től 2014. március 14-ig tartó időszakban), a polgári jogot a családi jog *háttér joganyagaként* kellett kezelni, az értelmezési alapelvből¹¹ fakadóan, ebből következően az 1959-es Ptk. számos rendelkezése volt alkalmazandó a családjog által szabályozott élethelyzetek részletszabályait kiegészítve. Néhány fontos példát kiemelve, a Ptk. „Bevezető rendelkezések” része több, a családjogra is alkalmazandó alapelvet említett; a „Személyek” részen belül találtuk meg többek között az ember jogképességére, cselekvőképességére vonatkozó szabályokat; a „Tulajdonjog” rész rendezte a tulajdonos jogait és kötelezettségeit, a tulajdonjog korlátait, beleértve a talán leggyakrabban előforduló haszonélvezeti jogot; a „Kötelmi jog” részben voltak megtalálhatók a kötelmekre és a szerződésekre vonatkozó általános és különös szabályok, és a felelősségi rész; az „Öröklési jog” törvényes öröklés rendjét meghatározó rendelkezései elsősorban a családtagokat, házastársat érintették; a „Záró rendelkezések” számos fogalmi meghatározása pedig kizárólag itt került szabályozásra, amelyek legalább annyira családjogi alapfogalmak is egyben (lásd, közeli hozzátartozók és hozzátartozók vagy az élettársi kapcsolat fogalma).

Nizsalovszky szerint „[a], családjog önálló jogágként való elismerése logikai művelet, rendszerezés eredménye,”¹² melynek során a jogszabályok nagyobb tömegének egy osztályba sorolása keletkezteti a jogágot. A családjog esetében pedig a jogági minőség legfőbb bizonyítékát, és egyben gyakorlati jelentőségét az adja, hogy a családi jogállást alakító jognyilatkozatokra és más jogi tényekre sem alkalmazható kielégítő eredménnyel a Ptk.¹³ polgári jogi jognyilatkozatokra és jogi tényekre vonatkozó általános szabálya,¹⁴ másrészt a polgári jog szabályaiból kiinduló bírói gyakorlat „rendszerint a törvény rendelkezéseivel alig összeegyeztethető, vagy egyébként nem kívánatos eredményre vezet.”¹⁵

A *Családjogi törvény*, mint a *családi jogviszonyok alapjogszabálya*, bő hat évtizeden keresztül képezte a családjogi szabályozás alapját. 1953. január 1-től 2014. március 14-ig volt hatályban.¹⁶

¹⁰ NIZSALOVSKY Endre: *A család jogi rendjének alapjai*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1963.

¹¹ Régi Ptk. 1.§ (1) bek.

¹² NIZSALOVSKY, 1963. 211.

¹³ Lásd: régi Ptk.

¹⁴ Lásd: régi Ptk. 205.§

¹⁵ NIZSALOVSKY, 1963. 212-213.

¹⁶ Rendelkezései egy részét a hatályon kívül helyezésekor folyamatban lévő ügyekben tovább kellett alkalmazni a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó*

4.3. A családjog, mint a Ptk. része

4.3.1. A kodifikáció kezdeti időszaka

A családjogi szabályozást érintően újabb jelentős állomásnak tekinthető, a lényeges változásokat eredményezett, közelmúltban lezárult *polgári jogi kodifikáció*, amelynek már a kezdeti időszakában felmerültek azon törekvések, miszerint – követve a nyugat-európai gyakorlatot¹⁷ – a családi jog, a polgári jog egy jól elhatárolt részét alkossa majd. Megjegyezzük, hogy a kodifikációs folyamat kezdetén még a szakemberek számára sem volt teljesen egyértelmű, szükség van-e a *családjog polgári törvénykönyvbe iktatására*, amit mi sem jelez jobban, mint a tudomány képviselőinek igen eltérő véleménye.

Lábady Tamás¹⁸ szerint a családjog önálló jogági jellegét hangsúlyozó „szeparatista (egységbontó) érvek” a szocialista jogban merültek fel, és inkább ideológiai megalapozottságúak voltak, mely érvek ma már tarthatatlanok.¹⁹ A családjog polgári jogba való integrálását *támogatók* között volt *Kecskés László*²⁰ is, aki megkérdőjelezte a családjog önálló jogágiságát, tekintve, hogy szerinte a szocialista család speciális értékeit kimutató álelvék a jövőben már nem vehetők figyelembe, mindemellett pedig további érv, hogy a családjog klasszikus polgári jogi jegyei sokasodtak.²¹ *Bíró György*²² és *Lenkovics Barnabás*²³ a családjogot a polgári joggal, tartalmi szempontból a rész és egész viszonyában állónak,²⁴ míg *Jobbágyi Gábor*²⁵ a polgári jog viszonylagosan önálló részének tekinti, és valószínűsíti, hogy a családjog, mind a jogtudományban, mind a törvényhozásban vissza fog térni „az évezredek óta elfoglalt helyére, a polgári jog rendszerébe.”²⁶ *Barzó Tímea*²⁷ szerint „bár a családjog, mint egy külön jogterület számos specifikumot tartalmaz, mégis megállapítható, hogy alapintézményei a polgári joghoz kötődnek,” ezért is lenne időszerű, ha „a családjog egyes jogintézményei a polgári jog keretén belül kerülnének szabályozásra.”²⁸

---

rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvényt (Ptké.) 23.§ alapján, így továbbhatása napjainkban közvetlenül is érvényesül.

¹⁷ Ld. a svájci ZGB (1907.), német BGB (1896.), francia Code Civil (1804.).

¹⁸ Lábady Tamás: alkotmánybíró (1990-1999); PPKE-JÁK Magánjogi és Kereskedelmi jogi Tanszékének docense (1995-2017), A Pécsi Ítéletábla elnöke (2003.), az új Ptk Kodifikációs Szerkesztőbizottságának tagja.

¹⁹ LÁBADY Tamás: *A magyar magánjog (polgári jog) általános része*, Budapest-Pécs, Dialóg Campus 2000, 37.

²⁰ Kecskés László: a JPTE-ÁJK Polgári Jogi Tanszékének professzora (1995-).

²¹ Ld. WEISS Emilia: *Az új polgári törvénykönyv és a családjogi viszonyok szabályozása*. In.: Polgári Jogi Kodifikáció 2000. II. évf. 2. szám, 6.

²² Bíró György: az ME-ÁJK Civilisztikai Tudományok Intézetének igazgatója, a Polgári Jogi Tanszékének professzora (1999-2015).

²³ Lenkovics Barnabás: az ELTE-ÁJK Polgári Jogi Tanszékének professzora (2000-2012), Ombudsman (2001-2007.), a SZE Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének professzora, alkotmánybíró (2007-2016-ig.) ezen belül az Alkotmánybíróság elnöke (2015-2016).

²⁴ WEISS, 2000. 6.

²⁵ Jobbágyi Gábor: a PPKE Magánjogi és Kereskedelmi jogi Tanszékének professzora.

²⁶ Ld. JOBBÁGYI Gábor: *Személyi és családi jog*. Szent István Társulat, Budapest, 2005. 193.

²⁷ Barzó Tímea: A ME-ÁJK egyetemi docens, a Polgári Jogi Tanszék vezetője (2015-).

²⁸ BARZÓ Tímea: *A családjog és a polgári jogi kodifikáció*. Magyar Jog, 2000. 5. szám, 288. Lényegében ugyanez az elképzelés fogalmazódott meg a Miskolci Egyetemen rendezett magánjogi kodifikációs és jogharmonizációs konferencián. Lásd. BARZÓ Tímea: „Összefoglaló a Miskolci Egyetemen rendezett magánjogi kodifikációs és jogharmonizációs konferencián elhangzott előadásokról”. Polgári Jogi kodifikáció, 2000. 1. szám, 19.

Az *ellenzők* között volt viszont kezdetben *Kőrös András*,²⁹ aki úgy fogalmazott, hogy a „beiktatás” szerinte „nem kívánatos.”³⁰ *Weiss Emilia*³¹ is a Csjt. szabályainak Ptk. rendszerébe való integrálása ellen foglalt állást.³² *Tóthné Fábán Eszter*³³ szintén aggályát fejezte ki az új elképzelésekkel szemben, és a családjogi viszonyoknak a polgári jogtól különálló szabályozását tartotta továbbra is indokoltnak, remélve ugyanakkor, hogy ha mégis a Ptk. fogja szabályozni, a Családjog Könyv viszonylagos önállósága megőrzi e jogviszonyok specialitásait.³⁴

Az új *Polgári Törvénykönyv Konceptiója*,³⁵ már határozottan állást foglalt a családjog Polgári Törvénykönyvbe való integrálása mellett azzal, hogy a családjogi szabályok nem elszórtan, hanem egyhelyütt maradva, a Ptk-n belül külön könyvbe kerülnek majd.

4.3.2. A kodifikáció eredménye

A közel 15 évig tartó kodifikáció eredményeként végül megszületett, és 2013. február 26-án kihirdetésre került a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.)*, mely *Negyedik Könyvként* foglalja magában a családjog anyagát, *Családjog Könyv (Csjk.)* elnevezés alatt. A változás rendszertani következménye, hogy ezáltal a *családjog önálló jogági jellege megszűntnek tekinthető*. A kezdeti ellenérzések ellensúlyozásaképpen fontos azonban kiemelni, hogy a jogalkotó nagy hangsúlyt fektetett a családi jogviszonyok sajátosságainak, *viszonylagos önállóságának* figyelembevételére, elsősorban a polgári jogi viszonyoktól eltérő módon jellemző *családjogi alapelvek*³⁶ felállításával. Mindezt az is indokolta, hogy a családi jogviszonyok lényegesen különböznek „az üzleti élet vagyoni szemléletű igényeire modellezett”³⁷ polgári jogi jogviszonyoktól, melyek a Kódex más Könyveiben markánsabban jelennek meg, ugyanakkor a családjogot mélyebben átható személyi viszonyok és a jogszabályokban kifejezésre nem mindig jutó erkölcsi értékek szintén erőteljesen érvényesülnek.

A Kódex 2014. március 15. napjával lépett hatályba. Végrehajtására külön jogszabályt, a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvényt (Ptké.)* fogadták el.

---

²⁹ Kőrös András: Kúriai bíró (1988-) majd ezen belül a családjogi tanács elnöke (1997-), A családjogi kodifikációs munkabizottság tagja (...).

³⁰ Kőrös András: „A Ptk. és a családjog kapcsolata – a gyakorló jogász szemével”. Polgári Jogi Kodifikáció 1999. 1. szám, 8.

³¹ Weiss Emilia, professzor emeritus (ELTE), a Polgári Jogi Kodifikációs Szerkesztőbizottság tagja, a családjogi kodifikációs munkabizottság elnöke.

³² Ld. Weiss 2000. 6.

³³ Tóthné Fábán Eszter: az SZTE-ÁJTK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének címzetes egyetemi tanára (2005-).

³⁴ Forrás: Tóthné Fábán Eszter: „Családi jog és az új Polgári Törvénykönyv koncepciója”. in Papp Tekla (szerk.): Acta Conventus de Jure Civili Tomus III. Lectum Kiadó, Szeged, 2005, 29-41.

³⁵ A kormány 1003/2003.(I.25.) sz. határozatával elfogadott szöveg, amely megjelent a Magyar Közlöny 2003. évi 8. számában.

³⁶ Ptk. 4:1.§-4:4.§

³⁷ Kőrös András: „Alapelvek.” In Kőrös András (szerk.): Polgári Jog. Családjog. Budapest, HVG-Orac, 2013. 21.

5. A családjog elhatárolása más jogterületektől

Az elhatárolás a kapcsolódási pontokra való rávilágítást is jelenti egyben, hiszen az Alaptörvényben gyökerező családvédelmi rendszer határai az alább részletezett jogterületek hatékony együttműködésével valósulhatnak csak meg.

A családjog szoros kapcsolatban áll az *alkotmányjoggal*. *Magyarország Alaptörvénye*³⁸ a családjog szabályozási körét konkrétan érintő rendelkezéseket tartalmaz, a Nemzeti hitvallás részben, amikor kiemeli, hogy „[...] együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.” Az Alapvetés részben, különösen az L) cikk tartalmaz családjogi tárgyú rendelkezéseket.³⁹ A Szabadság és Felelősség részben pedig leginkább a II.,⁴⁰ VI.,⁴¹ VII.,⁴² XV.,⁴³ XVI.,⁴⁴ cikkek kapcsolódnak a családjog területéhez.

A családjog és a *polgári eljárásjog* szoros egységet alkot. Az anyagi jog és az eljárásjog viszonyában állnak egymással. A *Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (Pp.)* az általános szabályokon túlmenően, a „Különleges eljárások” c. részében tartalmaz speciális – családjogi tárgykörbe tartozó – eljárásjogi szabályokat, így itt kerültek elhelyezésre a házassági perek,⁴⁵ az apasági és származás megállapítása iránti egyéb perek,⁴⁶ és a szülői felügyelet megszüntetése iránti perek.⁴⁷ A Pp rekodifikálásának eredményeként megszületett új jogszabály, a *2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról*,⁴⁸ rendszerében változtatott a fentieken, ennek megfelelően a XXXIII. fejezetbe kerültek a házassági perek, a XXXIV. fejezetbe a származási perek, a XXXV. fejezet a szülői felelősséggel kapcsolatos pereket (és azon belül immár nem csupán annak megszüntetését), új önállóan nevesített pertípusként az örökbefogadás felbontása iránti pereket (XXXVI. fejezet) és a tartás egyéb

³⁸ 2011. április 25-én hirdették ki.; hatályba lépett: 2012.01.01-jén.

³⁹ L. cikk (1) bekezdés: Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatárolás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.

(2) bekezdés: Magyarország támogatja a gyermekvállalást.

(3) bekezdés: A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza

(lásd: A családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvényt.

⁴⁰ II. cikk: „[...] a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

⁴¹ VI. cikk (1) bek.: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

⁴² VII. cikk (3) bek.: Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.;

(4) bek.: Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek.

Ennek egyik családjogi szempontú megnyilvánulása, hogy az egyházi házasság önmagában a világi jog szempontjából nemlétező házasság 1895. október 1 óta, vagy pl. a keresztszülő fogalma egyházjogi kategória akkor is, ha ezt a tisztséget valamelyik „világi jogi” kategóriába tartozó hozzátartozó pl. a nagybácsi vagy nagynéni tölti be.

⁴³ XV. cikk (3) bek.: A nők és a férfiak egyenjogúak.; (5) bek.: Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

⁴⁴ XVI. cikk. (1) bek.: Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.; (2) bek.: A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.; (3) bek.: A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük tanítását.; (4) bek.: A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.

⁴⁵ Pp. XV. fejezet.

⁴⁶ Pp. XVI. fejezet.

⁴⁷ Pp. XVII. fejezet.

⁴⁸ Hatályba lép: 2018. január 1.

esetei közül kiemelten kezelt, a kiskorú gyermek tartása iránt indított pereket (XXXVII.) foglalja magában.

A *közigazgatási jogot* azért fontos kiemelni, hiszen ez a jogág a családjog klasszikus jogterületeit érintően, azt kiegészítve, részletesen szabályozza az anyakönyvi igazgatást, és a gyámügyi igazgatást, valamint a gyermekvédelmi gondoskodás egész rendszerét. Ezen szabályok révén keletkezhetnek, illetve szűnhetnek meg családi jogviszonyok, jöhetnek létre család pótló megoldások (különösen: a házasság megkötése, örökbefogadás, családbafogadás, gyermekekről való gondoskodás más formái). Alapjogszabálya A *közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól* szóló 2004. évi CXL. tv. (Ket.), mely a hatósági eljárás szabályait tartalmazza. A Ket. szabályait is figyelembe kell venni a gyámhatósági, gyermekvédelmi vagy az anyakönyvi eljárásban, ha a speciális jogszabály – így különösen A *gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról* szóló 1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.); A *gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról* szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (Gyer.); valamint Az *anyakönyvi eljárásról* szóló 2010. évi I. tv. (Ae.) – külön rendelkezést nem tartalmaz.

A családjog *szociális joghoz* való viszonya szintén kiemelkedően fontos, hiszen az állami és önkormányzati támogatások itt szabályozottak, amelyek többnyire a családok helyzetét javítják, bár egyedülállókat is érintenek. A *szociális igazgatásról és szociális ellátásokról* szóló 1993. évi III. tv. részletezi a vonatkozó szabályokat.

A *társadalombiztosítási jogba* a családtámogatási rendszerre vonatkozó joganyag tartozik. Azon az alapon, hogy valaki valakivel családjogi jogviszonyban van, jogosult lehet valamely támogatásra. Ezen belül szabályozott többek között a családi pótlék (nevelési ellátás, iskoláztatási támogatás), gyermekgondozási támogatás (gyermekgondozást segítő ellátás (GYES), gyermeknevelési támogatás), anyasági támogatás; özvegyi nyugdíj. Legfontosabb kapcsolódó jogszabályok A *társadalombiztosítási nyugellátásról* szóló 1997. évi LXXXI. tv.; a *Társadalombiztosítási ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről* szóló 1997. évi LXXX. tv.; a *kötelező egészségbiztosítás ellátásairól* szóló 1997. évi LXXXIII. tv.; valamint a *Családok támogatásáról* szóló 1998. évi. LXXXIV. tv.

A *munkajogot* azért emeljük ki, mert itt is szoros a családjogi vonatkozás. A *Munka Törvénykönyvéről* szóló 2012. évi I. tv. (Mt.) alapján védelmezni kell az anyákat, a gyermekét egyedül nevelő apákat és a fiatal munkavállalókat.⁴⁹ Ezen utóbbi fogalom alatt a törvény a 18. életévet be nem töltött személyeket érti.⁵⁰

A *büntetőjog* mint jogterület, szintén releváns lehet. A *Büntető Törvénykönyvről* szóló 2012. évi C. tv. külön fejezete (XX. fejezet) foglalkozik a családjogi jogviszonyokkal kapcsolatos kötelességek súlyos megsértésének szankcionálásával. „A gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekmények” c. fejezet számos tényállást tartalmaz, melyek a Kiskorú veszélyeztetése, Gyermekmunka, Kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása, Kiskorú elhelyezésének megváltoztatása, Tartási kötelezettség elmulasztása, Kapcsolati erőszak, Családi jogállás megsértése, Kettős házasság. Természetesen ezen kívül számos egyéb tényállás is megvalósítható kiskorúval szemben, így különösen a XIX. fejezetben részletezett „A nemi élet szabadsága, és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények” körébe tartozó tényállások. Kiemelendő, hogy a *családon belüli erőszak* sem a családjoghoz, mint inkább a kriminológia témaköréhez kapcsolódik.

⁴⁹ Lásd erről különösen az Mt. 53.§, 66.§ (6) bekezdés, 113.§, 118.§-it.

⁵⁰ Mt. 291.§ (1) bekezdés a) pontja.

A nemzetközi magánjog szabályait, különösen *A nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. tvr. (Nmj.tvr.)* és az azt 2018. január 1-jei hatállyal felváltó *a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény* rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha külföldi eleme (külföldi személy, vagyontárgy vagy jog) van a családjogi jogviszonynak, és ezáltal több állam joga lenne alkalmazható. Ilyen esetekben a nemzetközi magánjog meghatározza, hogy melyik állam (anyagi) jogát, illetve milyen joghatósági és eljárási szabályokat kell alkalmazni az adott jogvitában. Fontos azonban kiemelni, hogy a nemzetközi magánjog szabályai nem alkalmazhatók olyan kérdésben, amelyet EU-s kötelező norma vagy két illetve többoldalú nemzetközi szerződés szabályoz.

Nemzetközi családjog akkor releváns, ha az adott ország csatlakozott, és a belső jogrendszerébe beemelt, ezáltal kötelező jellegűvé tett valamely családjogi tárgyú két vagy többoldalú nemzetközi egyezményt, ajánlást, deklarációt, szerződést. Az Európai Unió tagállamok viszonylatában, ha van irányadó EU norma, akkor az érintett országokban azt kell alkalmazni.

6. A családjogi szabályozás tárgyi köre

6.1. Szabályozási kör a Családjogi törvény kezdeti időszakában

A Családjogi Törvény megjelenésével, vagyis a jogterület önálló jogággá válásával nyilvánvalóvá vált a szabályozás tárgyi köre, melyet *Nizsalovszky* az alábbiak szerint határozott meg. „A családjog tárgyi értelemben azoknak a jogszabályoknak a foglalatja, amelyek a házasság – tehát a házastársi kapcsolat – mint társadalmi viszony keletkezését és megszűnését, a házastársi kapcsolatból és az emberek közti vérségi kapcsolatból eredő társadalmi viszonyokat, különösen a szülő és gyermek közti kapcsolat megállapításának módozatait, ezek egymás közötti viszonyát, valamint azokat a társadalmi viszonyokat szabályozzák, amelyek a szülő és a gyermek közti viszony helyettesítésére, vagy a kapcsolatnak csupán egyes elemeihez hasonlóan vannak kialakítva.”⁵¹ A fenti fogalom-szerű meghatározáshoz fűzött magyarázatból az is kiderül, hogy „[a]z alapvető családjogi viszonyok: „a[z] egymással házasságban élő] férfi és a nő, valamint a szülők és a gyermek viszonya.”⁵² Ezek tekintetében a jogi szabályozás kétirányú, mely egyrészt a fenti kapcsolatok létesülését, fennállását, vagy fenn nem állását tisztázza, továbbá a tisztázás módozatait szabályozza, másrészt pedig megállapítja a kapcsolatokhoz fűződő jogi követelményeket.⁵³ A *Nizsalovszky* féle megközelítés máig ható érvénnyel, lényegében a Csjt. rendszerének felel meg, melynek tematikus tagolása a házasság, család (rokonság), és gyámság témáit öleli fel.

Pap Tibor szerint a családi viszonyokat a személyes viszonyok dominanciája jellemzi, melyekhez azonban szorosan kapcsolódnak a vagyoni viszonyok is. A jognak e viszonyok mindkét változatát kifejezésre kell juttatnia, figyelemmel azonban arra, hogy „a családi személyi viszonyok esetében lényegesen korlátozottabbak a jogi szabályozás lehetőségei.”⁵⁴ E viszonyok ugyanis jelentősen összefüggnek az egyén belső érzelmvilágával, mely külső

---

⁵¹ NIZSALOVSKY, 1963. 173.

⁵² NIZSALOVSKY, 1963. 174.

⁵³ NIZSALOVSKY, 1963. 174.

⁵⁴ PAP, 1979. 12.

ellenőrzés alá aligha vonható, másrészt a kívánt hatás a „szabad egyetértés” és „egyéni belátás” következtében érhető el, mintsem normatív szabályozás által.⁵⁵

Csiky Ottó és Filó Erika is hangsúlyozza, hogy a család intimszféra jellegénél fogva a családjog nem szabályozhatja a családi viszonyok teljességét.⁵⁶

Weiss Emília szintén arra hívja fel a figyelmet, hogy a családjogi szabályozás tárgyi körébe azon családi viszonyok jogi szabályozása tartozik csupán, amelyek igénylik az állami elismerést vagy állami beavatkozást, hiszen figyelemmel a családi viszonyok sajátosságaira, azok olyan családtagok közötti belső viszonyok, melyek esetén sem jogi szabályozásra, sem más állami beavatkozásra nincs szükség.⁵⁷

Érdekességgént említjük, hogy bár a szabályozás tárgyi körét érintően eltérés nem volt tapasztalható, viszont az egyes jogintézmények rendszertani megközelítése kapcsán új szemléletet tükrözött, az a sajátos rendszerbeli tematikát követő, *Jobbágyi Gábor és Heinerné Barzó Tímea* közös munkájaként megjelent egyetemi jegyzet, amelyben „A létező, együttélő család,” valamint „A bomló és a felbomlott család” főbb témakörein belül kerültek tárgyalásra a családjogba tartozó egyes jogintézmények.⁵⁸

A fenti időszakról általánosságban elmondható, hogy a jegyesség, a házasságon kívüli együttélések, beleértve az azonos neműek kapcsolatát is, ekkor még kívül rekedtek a szabályozási körön.

A jegyesség kapcsán leszögezhetjük, hogy az megmaradt szokásjogi keretek között, tekintettel arra, hogy a Ht. óta nincs olyan jogszabály, amely az intézmény lényegét vagy joghatásait említene. A jegyesség házasságkötés nélküli megszűnése viszont anélkül, hogy külön nevesítenék, számos vagyoni jogi következménnyel járhat ma is, akár az utaló magatartás jogintézményéhez, akár az ajándék visszakövetelésének esetköreihez igazodva,⁵⁹ vagyis a jegyesség megszűnésének vagyoni jogi következményei a polgári jog klasszikus területe⁶⁰ által szabályozottak.

A társadalmi viszonyok folyamatos változására reagálni kellett a jogalkotónak, így egyértelműen a *szabályozási kör bővülése felé vezető tendencia* tovább erősödése figyelhető meg, a Ptk. körüli kodifikációs folyamatban.⁶¹ Annak ellenére, hogy jogszabályi háttér igen szűken állt rendelkezésre, és az is kizárólag az 1959-es Ptk-ban öltött testet, *Szeibert-Erdős Orsolya* a szakma által igen széles körben alapmunkaként elismert és használt „A Családjog Kézikönyve” c. műben már 2007-ben önálló, részletes fejezetet szentelt az élettársi jogviszonynak,⁶² quasi beemelve ezáltal a jogterületet a családjogi szabályozás tárgyi körébe. *Vékás Lajos* 2008-ban pedig egyértelműen úgy ír az élettársi kapcsolatáról, amelyet a Szakértői Javaslat már családjogi viszonyként kezel, és a rájuk vonatkozó magánjogi szabályokat a Családjogi Könyvben gyűjti össze. Ugyanitt történik utalás a bejegyzett élettársi kapcsolatra, mint bevezetendő új kategóriára egyaránt.⁶³

⁵⁵ PAP, 1979. 12.

⁵⁶ CSIKY OTTÓ – FILÓ ERIKA: *Magyar családjog*. HVG-Orac, Budapest, 2003. 13.

⁵⁷ WEISS EMÍLIA: *Családjogi alapismeretek*. Rejtjel, Budapest, 2004. 9.

⁵⁸ JOBBÁGYI GÁBOR – HEINERNÉ BARZÓ TÍMEA: *Családi jog*. Novotni Kiadó, Miskolc, 1998. 4-5.

⁵⁹ HEGEDŰS ANDREA: *Polgári jog. Családjog*. RIMÁK, Szeged, 2015. 48.

⁶⁰ Mindkét jogintézmény a Kötelmi Jog Könyvben lelhető fel, az utaló magatartás szabályait ld. a Ptk. 6:587.§-ban; az ajándék visszakövetelésének szabályait ld. a Ptk. 6:237.§ (3) bekezdésében.

⁶¹ A kodifikációs folyamat közel 15 éven át, 2008-2013-ig tartott.

⁶² KÖRÖS ANDRÁS (szerk.): *A családjog kézikönyve*, 2007. II. kötet, Budapest, HVG Orac, 2007, 850-900.

⁶³ VÉKÁS LAJOS (szerk.): *Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*. Complex Kiadó, Budapest, 2008. 62.

6.2. Szabályozási kör a Családjog könyvben

A hagyományosnak mondható szabályozási területek mellett a Csjk. ugyanakkor már részletesen kitér az élettársi kapcsolat családjogi hatásaira annak ellenére, hogy magát a jogintézményt a jogalkotó polgári jogi szerződésnek tekinti, és a vagyoni joghatások is a Kötelmi jog Könyvben nyertek elhelyezést. A kodifikációs folyamat eredményére reagáló kommentárok⁶⁴ már egyértelműen, részletesen szólnak a teljesen újként szabályozott élettársi kapcsolat családjogi hatásairól.

6.2.1. A családjog szabályozási köre a Csjk. felépítését figyelembe véve

- I. A házasság
  - 1. A házasságkötés
  - 2. A házasság érvénytelensége
  - 3. A házasság megszűnése
  - 4. A házastársak személyi viszonyai
  - 5. A házastársi tartás
  - 6. A házassági vagyoni jog
- II. Az élettársi kapcsolat családjogi hatásai
- III. A rokonság
  - 1. A rokoni kapcsolat
  - 2. A leszármazáson alapuló rokoni kapcsolat
  - 3. Az örökbefogadás
  - 4. A szülői felügyelet
  - 5. A rokontartás
- IV. A gyámság
  - 1. A gyámrendelés
  - 2. A gyámság gyakorlása
  - 3. A gyámságnak és a gyám tisztségének a megszűnése

7. A családjogi jogviszony jellegzetességei

A fentiek alapján számos jellegzetességet foglалhatunk össze a családjog kapcsán. Kiemelendő, hogy jogilag *sokszor szabályozatlan* jogok és kötelezettségek állnak egymással szemben, éppen ezért a mindennapi életünket átható *erkölcsi normák*, értékek szerepe hangsúlyosabban jelenik meg más jogterületekhez képest, a családi jogviszonyok személyes, intim jellege okán.

---

⁶⁴ Vékás Lajos–Gárdos Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*. 1. kötet. Wolters Kluwer, Budapest, 2014. 725-734. Osztovits András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja*. Opten Kft., Budapest, 2014. Körös András (szerk.): *Polgári Jog. Családjog. Az új Ptk. magyarázata III/VI*. HVG-ORAC, Budapest, 2013, 147-158. VÉKÁS Lajos: *A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal*. Complex Kiadó, Budapest, 2013, 292-296.

E jogterületen a polgári jog klasszikusnak mondható, főként vagyoni viszonyokat tárgyaló területeihez képest⁶⁵ a *személyi viszonyok*⁶⁶ túlsúlyban vannak.

A családjogi szabályok egy része közvetlenül egészül ki *közjogi, közigazgatási természetű szabályokkal*, melyek tipikusan a házasságkötéshez kapcsolódó anyakönyvi eljárást vagy a Családjog könyv egészén „keresztülfekvő” gyámhivatali eljárást igénylő rendelkezésekben⁶⁷ jelennek meg.

Ehhez is kapcsolódva leszögezhetjük, hogy a polgári jog fő elvének tekintett szabályozási módszerek, úgymint a *mellérendeltség és az egyenjogúság nem érvényesülnek maradéktalanul* a családi jogviszonyokban. A leginkább elközjogiasodott területeken, úgymint a gyámhatóság engedélyezési és felügyeleti jogkörénél, de a szülő – gyermek kapcsolatnál sem tudnak érvényesülni. A fentiek miatt is fokozott kíváncsi a gyengébb fél (elsősorban a gyermek) védelme.⁶⁸

A törvényben meghatározott jogosultságok *nem forgalomképesek*, így nem ruházhatók át, még az érdekeltek kölcsönös megállapodásával sem. (pl. szülői felügyelet, családi jogállás, tartásra való jogosultság).

Egyes családjogi jogosultságok tekintetében *alanycserére nem* kerülhet sor (pl. jogutódlás a férj vagy a feleség személyében).

A jogviszonyok keletkezésénél és megszűnésénél *kevés szerepe van az egyén akaratának*, ugyanis vagy leszármazáson alapulnak, vagy az egyén jogszabály erejénél fogva beletartozik abba a személyi körbe, amelyhez az egyúttal jogkövetkezményt fűz. A számos példa közül néhányat kiemelve elmondható, hogy a szülői felügyeleti jog keletkezése (a megszületéssel veszi kezdetét), házasságkötés (az egyén akaratától függ, de hatósági közreműködés szükséges a keletkezéséhez), örökbefogadás (személyes akaratnyilvánítás többnyire csak az örökbefogadó részéről történik, és hatósági közreműködésre is szükség van a keletkezésnél; az örökbefogadott gyermek és az örökbefogadó szülők vonalán lévő „nagyszülők” viszonya a felek akaratától függetlenül keletkezik), gyámság (keletkezésénél a személyes akaratnyilvánítás itt is többnyire csak a gyám oldalán valósul meg, ugyanakkor szintén hatósági közreműködéssel keletkezik) esetén az egyén akarata sok szempontból valóban nem számít, vagy akaratnyilatkozata önállóan egyáltalán nem tehető meg érvényesen.

Azokban az esetekben, ahol a jogalkotó meghatározza a *jogviszony tartalmát*, azt többnyire *kogens* jelleggel teszi, bár a vagyoni jogi és tartási kérdések esetén a *diszpozitív* szabályok lehetőséget adnak a felek általi eltérésre.

A hatóságoknak fokozott figyelemmel kell lenni a *méltányosság* követelményére, és a *gyengébb fél védelmére*, mely alapelvek generál clausulaként kell, hogy érvényesüljenek.

Fontos továbbá a család intim, magánszférájába való *állami beavatkozás mérsékelt* volta iránti igény. Közvetlen állami kényszer nem minden esetben vehető igénybe, még a jog által szabályozott kötelezettségek (ld. hűség⁶⁹ követelménye) megsértése esetén sem.

⁶⁵ Dologi jogi, kötelmi jogi, öröklési jogi szabályok.

⁶⁶ Házasság, rokonság, gyámság szabályai.

⁶⁷ Többek között tizenhatodik életévét betöltött kiskorú házasságkötésének engedélyezése, kiskorú jognyilatkozatainak érvényességéhez szükséges esetkörök, perindítási jogkörök, kapcsolattartás szabályozása, örökbefogadás engedélyezése, gyámság intézményéhez kapcsolódó feladat- és hatáskörök.

⁶⁸ KÖRÖS, 2013, 21.

⁶⁹ Ptk. 4:24.§ (1) bek.